

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Факультет рибного господарства та природокористування
Кафедра екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка

**II Міжнародна науково-практична конференція
«ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НАВКОЛИШНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ТА РАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»**

до дня пам'яті доктора сільськогосподарських наук,
професора Пилипенка Юрія Володимировича

**II International Scientific and Practical Conference
«ECOLOGICAL PROBLEMS
OF THE ENVIRONMENT
AND RATIONAL NATURE MANAGEMENT
IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT»**

dedicated to memory of doctor of agricultural sciences,
professor Pylypenko Yurii

**II Международная научно-практическая конференция
«ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
И РАЦИОНАЛЬНОГО
ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ
В КОНТЕКСТЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ»**

посвящена памяти доктора сельскохозяйственных наук,
профессора Пилипенко Юрия Владимировича

**24-25 жовтня 2019
м. Херсон**

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Факультет рибного господарства та природокористування
Кафедра екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка

II-а Міжнародна науково-практична конференція

**«ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НАВКОЛИШНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ТА РАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»**

до дня пам'яті доктора сільськогосподарських наук, професора
Пилипенка Юрія Володимировича

II-ая International Scientific and Practical Conference

**«ECOLOGICAL PROBLEMS OF THE ENVIRONMENT
AND RATIONAL NATURE MANAGEMENT IN THE CONTEXT
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT»**

dedicated to memory of doctor of agricultural sciences, professor
Pylypenko Yurii

II Международная научно-практическая конференция

**«ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ
И РАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ
В КОНТЕКСТЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ»**

посвящена памяти доктора сельскохозяйственных наук, профессора
Пилипенко Юрия Владимировича

*24–25 жовтня 2019 р.
м. Херсон*

УДК 502/504:63:37
Е 45

Друкується за рішенням Оргкомітету Конференції від 14.10.2019.

Відповідальні за випуск: Дюдяєва О.А., Євтушенко О.Т.

Е 45 Друга Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку»: збірник матеріалів (24-25 жовтня 2019, м. Херсон, Україна) – Херсон: Олді-плюс, 2019. – 476 с.

ISBN 978-966-289-317-5

Збірник містить матеріали II-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку» за такими основними напрямками: теоретичні та прикладні екологічні дослідження; моделювання та прогнозування стану навколишнього середовища; актуальні питання сучасної іхтіології та аквакультури; стійкий розвиток лісового господарства; екологічні та соціально-економічні аспекти сталого розвитку; сучасні проблеми використання, відтворення та охорони природних ресурсів в контексті сталого розвитку; зміни клімату та їх наслідки для природних екосистем; екологічні та інноваційні технології у сільському господарстві; сучасні підходи до методики викладання дисциплін природничого напрямку.

Конференцію проведено за підтримки Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Міністерства екології та природних ресурсів України, Державного агентства рибного господарства України, Інституту агроекології і природокористування НААН України, Інституту рибного господарства НААН України, Мережі центрів аквакультури Центральної та Східної Європи (NACEE), Херсонської обласної державної адміністрації, державних та приватних підприємств рибної галузі в Херсонській області.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність та об'єктивність наданої інформації.

УДК 502/504:63:37

ISBN 978-966-289-317-5

© ХДАУ, 2019

О.А. Дюдяєва, Р.Б. Гаморак
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
dyudyaeva.olga@gmail.com

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО ЯК ОДИН ІЗ НІШЕВИХ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Органічний напрямок розвитку виробництва є частиною національної стратегії розвитку аграрної галузі, яка отримала назву «3+5». Серед основних пріоритетів визначених Стратегією: завершення земельної реформи, забезпечення прямої державної підтримки малим і середнім аграріям плюс розвиток ринків збуту, сільських територій, органічного та нішевого виробництва, проектів зрошення і безпека харчової продукції.

Галузь органічного сільгоспвиробництва є нині однією з найдинамічних. За п'ять років приріст органічного виробництва 90%, мало який із сегментів АПК може похвалитися такими досягненнями і динамікою. Сьогодні в Україні під органічним обробітком знаходиться лише 400 тис. га, але на думку фахівців, ця цифра може бути збільшена в декілька разів абсолютно легко. Для цього є декілька передумов розвитку органічного виробництва. По-перше, у світовому розумінні органіка стає найбільш важливим питанням в площині харчової безпеки. Навіть країни, які жорстко захищають свої ринки, під час перемовин на міжнародному рівні наголошують на можливості виходу вітчизняної органічної продукції на їх ринку за умови, що будуть досягнуті відповідні сертифікаційні показники. Щодо органічного ринку європейських країн – попит на українську органічну продукцію перевищує пропозицію.

Але сьогодні існує проблема внутрішнього споживання органічних продуктів. Українці повинні усвідомити, що виробництво органічних продуктів можливе, але при обов'язковому виконанні певних норм та вимог. Це не просто етикетка на товарі в магазині – органічний товар, позначка, логотип чи рекламна кампанія. Органічний продукт є не тільки

корисний для людського організму, але й безпечний для навколишнього середовища. Має змінитись філософія споживання органічної продукції в Україні.

З боку держави зроблено перші необхідні кроки. Прийнято «органічний закон», який в чинності влітку 2019 року, відпрацьовані питання стандартизації органічної продукції та узгоджено на рівні Кабінету Міністрів України. Органічне виробництво визнано як нішеве, в якому фермери можуть мати свою додану вартість.

Світовий досвід показує, що основу аграрного сектору країн з розвинутою ринковою економікою становлять саме малі та середні сільськогосподарські товаровиробники – фермерські господарства сімейного типу, які відіграють важливу роль у виробництві сільськогосподарської продукції і залишаються стабілізуючою ланкою господарювання, яка компенсує зниження обсягів виробництва продукції сільського господарства на окремих аграрних підприємствах, забезпечує продовольчі потреби населення і формує грошові доходи селян. Завдяки зазначеним й іншим перевагам фермерський тип господарювання становить основу організаційної структури у сільському господарстві більшості країн світу.

За даними Світової Організації продовольства та сільського господарства (ФАО), у сімейних фермерських господарствах – найбільш поширеній формі господарювання у сільській місцевості – виробляється понад 83% валового виробництва продукції тваринництва та понад 51% продукції рослинництва у світі. В Європі сімейні та переважно самозайняті форми господарювання в сільській місцевості домінують практично в усіх галузях сільського господарства.

Підприємству фермерського типу господарювання притаманні екологічні функції, бо ферма є і місцем роботи, і територією проживання її власника.

Саме поєднання в сімейній фермі функцій власника землі і майна, керуючого виробництвом і найманого працівника стимулює зростання ефективності сільськогосподарської праці і результатів виробництва.

За даними статистики, з більш як 4-х мільйонів домогосподарств в Україні більше одного мільйона є високотоварними, тобто, виробляють продукцію не тільки для власного споживання, а й для продажу на ринку.

Окрім того, саме такі домогосподарства, в своїй переважній більшості, зайняті у розвитку нішевих напрямків, у тому числі у виробництві органічної продукції.

Дрібні та середні агровиробники сьогодні не можуть конкурувати з великими агрохолдингами на ринку органічної продукції в силу своїх технологічних особливостей, зокрема можливостей закупівель, експорту тощо. Проте «органічний» сектор може бути для них чудовим варіантом для бізнесу, де вони можуть бути конкурентоздатними. На промисловому рівні великі компанії не зможуть займатися органічним виробництвом, а невеликі фермери зможуть. При нарощуванні внутрішнього споживання продуктів органічного виробництва, через зміну внутрішньої культури, на основі напрацювання ідеальних механізмів, у тому числі на базі вдосконалення законодавчого регулювання та підтримки держави, вони обов'язково будуть виходити на зовнішні органічні ринки.

Сьогодні вже реалізуються регіональні програми підтримки малого та середнього бізнесу на рівні окремих областей, що спрямовані на підтримку фермерів у напрямку виробництва органічної продукції. Крім того, Кабінетом Міністрів розглядається питання прийняття програми підтримки галузі органічного виробництва сільгосппродуктів у розмірі не менше 1% від валового виробництва сільськогосподарської продукції, згідно якої фермери, які будуть займатися органічним виробництвом, матимуть пріоритет в отриманні додаткового фінансування з боку держави.

- Дворна А.В., Бойко Т.О.**
ОСОБЛИВОСТІ ОЗЕЛЕНЕННЯ ТЕРИТОРІЙ
МАЛИХ МІСТ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ
(НА ПРИКЛАДІ СМТ КАЛАНЧАК)..... 82
- Демшевський К.В.**
ЕКОЛОГО-ЗБАЛАНСОВАНІ ЗАХОДИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
БІОРІЗНОМАНІТТЯ НПП «АЗОВО-СИВАСЬКИЙ» 85
- Дідух А.Я., Мазур Т.П., Дідух М.Я.**
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ
ЕКОЛОГІЇ ВОДНИХ, ПРИБЕРЕЖНО-ВОДНИХ
ТА КОМАХОЇДНИХ РОСЛИН В УМОВАХ ІНТРОДУКЦІЇ 88
- Димов В.О.**
ОЦІНКА ЕКОЛОГО-АГРОХІМІЧНОГО СТАНУ
ЗРОШУВАНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 93
- Дребот О.І., Височанська М.Я.**
РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 97
- Дребот О.І., Тарнавський В.А.**
МЕХАНІЗМ ФІСКАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ.... 99
- Дудяк Н.В., Строганов О.О.**
ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ
СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ..... 103
- Дюдяєва О.А., Гаморак Р.Б.**
ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО ЯК ОДИН
ІЗ НІШЕВИХ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ..... 106
- Євтушенко О.Т., Федотов І.В.**
ВПЛИВ РЕЖИМУ РУХУ АВТОТРАНСПОРТУ
НА ВИКИДИ ШКІДЛИВИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРУ 109
- Загороднюк К.Ю., Загороднюк Ю.В., Рахамімов В.**
ІНТЕНСИФІКАЦІЯ КОМПОСТУВАННЯ ВІДХОДІВ
ЯК ШЛЯХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА
(НА ПРИКЛАДІ ПІДСТИЛКИ КУРНИКІВ) 112